

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу

Т. В. Мірошніченко

“28” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**ПРАКТИКУМ З ОСНОВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РОБОТИ З
ІНФОРМАЦІЄЮ**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
галузь знань: **29 Міжнародні відносини**
спеціальність **292 Міжнародні економічні відносини**
освітня програма **Міжнародний бізнес**
факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії Кондратенко Н.Д.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “26” серпня 2024 року № 24

В. о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

(підпис)

Руслан ЧЕМЧИКАЛЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

« »

Ірина ДЕРІД

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

« »
(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» підготовки бакалаврів зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією» є ознайомлення студентів з основами наукових досліджень, з основами роботи з інформацією, формування системи теоретичних знань з методології та організації наукових досліджень.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

СК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків

СК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1 -й	1-й
Семестр	
1 -й	1-й

Лекції	
16 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
58 год.	82 - год.
Індивідуальні завдання	
Не передбачено	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН6. Планувати, організувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ПРН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Основні тенденції та особливості сучасного розвитку науки в Україні. Основи наукознавства.

Предмет, цілі та основні завдання навчальної дисципліни «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією». Поняття, зміст і функції науки як сфери людської діяльності. Наукознавство та його розвиток. Класифікація наук. Організація наукової діяльності в Україні.

Тема 2. Методологія та методика наукових досліджень.

Процес наукових досліджень та його характеристики. Стадії наукових досліджень. Методичні прийоми та процедури наукових досліджень.

Об'єкти наукового дослідження та їх класифікація. Поняття проблеми в науковому дослідженні; актуальність, мета, завдання дослідження. Об'єкт та предмет наукового дослідження. Загальнонаукові та емпіричні методи досліджень. Методичні прийоми.

Теоретичні і емпіричні методи. Спостереження, обстеження, вибір критеріїв оцінки. Збирання і групування інформації за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Тема 3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень та систематизація матеріалів. Робота з інформацією.

Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі.

Класифікація інформаційного забезпечення наукових досліджень. Кодування економічної інформації та використання її у науково-дослідному процесі.

Тема 4. Основні види наукових праць. Структура та оформлення.

Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Наукова монографія, наукова стаття, тези. Методика підготовки та оформлення публікацій. Форми звітності при науковому дослідженні. Загальні вимоги до оформлення результатів наукового дослідження. Підготовка наукових матеріалів до друку та інших форм оприлюднення. Правила оформлення матеріалів на правах рукопису відповідно до стандартів. Правила оформлення друкованих матеріалів.

Тема 5. Кваліфікаційна наукова робота: особливості структури та методики викладу результатів дослідження.

Загальні положення. Курсова робота. Загальна характеристика та її виконання. Етапи наукового дослідження, оформлення та захисту дипломної роботи. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження.

Кваліфікаційна наукова робота (дисертація): особливості структури. Автореферат дисертації: типові вимоги до змісту, структури та оформлення.

Додатки до наукової праці: різновиди, типові вимоги до оформлення. Бібліографічні посилання.

Тема 6. Оригінальність науково-дослідних робіт. Плагіат.

Оригінальність науково-дослідних робіт. Поняття та форми плагіату. Методи виявлення плагіату. Попередження плагіату. Основні правила цитування. Програми для перевірки на плагіат .

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Основні тенденції та особливості сучасного розвитку науки в Україні. Основи наукознавства.	15	2	2			11		1				14
Тема 2. Методологія та методика наукових досліджень	15	4	2			9		2				13
Тема 3 Інформаційне забезпечення наукових досліджень та систематизація матеріалів. Інформаційна культура	15	2	4			9		1				14
Тема 4. Основні види наукових праць. Структура та оформлення.	15	2	4			9		1				14
Тема 5. Кваліфікаційна наукова робота: особливості	15	4	2			9		2				13

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
структури та методики викладу результатів дослідження.												
Тема 6. Оригінальність науково-дослідних робіт. Плагіат.	15	2	2			11	1				14	
Усього годин	90	16	16			58	8				82	

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні тенденції та особливості сучасного розвитку науки в Україні. Основи наукознавства.	2
2	Методологія та методика наукових досліджень	2
3	Інформаційне забезпечення наукових досліджень та систематизація матеріалів. Інформаційна культура	4
5	Основні види наукових праць. Структура та оформлення.	4
6	Кваліфікаційна наукова робота: особливості структури та методики викладу результатів дослідження.	2
7	Оригінальність науково-дослідних робіт. Плагіат.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Підготуватися за конспектом за темою: Основні тенденції та особливості сучасного розвитку науки в Україні. Система наукових досліджень. Основи наукознавства.	11	14
2	Підготуватися за конспектом за темою: Методологія та методика наукових досліджень.	9	13

3	Розглянути додаткову літературу за темою: Інформаційне забезпечення наукових досліджень та систематизація матеріалів. Інформаційна культура	9	14
4	Підготуватися за конспектом: Основні види наукових праць. Структура та оформлення.	9	14
5	Підготуватися за конспектом: Кваліфікаційна наукова робота: особливості структури та методики викладу результатів дослідження.	9	13
6	Підготувати доповіді та презентації за темою: Оригінальність науково-дослідних робіт. Плагіат.	11	14
	Разом	58	82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7 Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією» передбачені такі види навчальних занять, як традиційні лекції, у яких окреслюється основний зміст, проблемні питання теми та визначаються завдання для самостійного опрацювання, практичні заняття у різноманітних формах (обговорення проблемних питань дисципліни; виконання практичних завдань; участь у обговореннях з підготовкою наукових доповідей.)

Метою організації самостійної роботи з дисципліни «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією» є вироблення у студентів навичок у роботі з додатковою літературою, комплексне використання теоретичних знань, удосконалення методів дослідницької роботи, формування навичок аналітичної діяльності, розвиток індивідуального бачення та творчого осмислення досліджуваних питань.

Дисципліна «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією» передбачає активну самостійну роботу студентів, яка складається з:

- підготовки презентацій теми заняття;
- ознайомлення з рекомендованою літературою для обговорення на семінарських та практичних заняттях.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються такі види контролю: поточний та семестровий підсумковий.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування та виконанні окремих завдань за темами, у формі виступів студентів при обговоренні питань на практичних заняттях, у формі тестування тощо.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума оцінок за темами та оцінок, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю (заліку). Максимальна сума балів складає 100 балів включно.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку у письмовій формі у 1 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань складає 40 балів (для студентів денної форми навчання).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією».

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота					Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
7	10	15	10	8	10	60	40
						100	

T1, T2 ... T6 – теми розділів;

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
  - ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
  - знання основної та додаткової літератури;
  - уміння поєднувати теорію з практикою при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;
  - логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.
- «8-7» балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також додаткової літератури. Студент повинен робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до запропонованих йому проблем.
- «6-5» бали свідчать, що студент має тверді знання з дисципліни в обсязі навчальної програми та вміє використовувати інструментарій аналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення практичних аспектів питання.
- «4-3» бали виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі, в навчальних планах і програмах. Студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.
- «2-1» балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студента нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

Критерії оцінки відповідей на тестові питання.

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:
 «8-7» балів виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.
 «6-5» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 70-89%.
 «4-3» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 50 - 69%.
 «2-1» виставляється, якщо правильні відповіді складають до 50%.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України про освіту та науку (Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про науково-технічну інформацію», Закон України «Про науково-технічну експертизу»). –К.: Парламентське видавництво, 1999. 128 с.
2. Положення про державні премії України в галузі науки і техніки. Затверджено указом Президента України від 28 березня 1995 р.-№ 263/95 // Відомості Верховної Ради України. №9.С. 41.
3. Положення про Комітет по державних преміях України в галузі науки і техніки. Затверджено указом Президента України від 28 березня 1995 р.-№ 263/95 // Відомості Верховної Ради України. №7.С. 34.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.99 № 309 «Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.08.99 № 1475 «Про затвердження Положення про атестацію і наукових працівників».
6. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – [Чинний від 2007-07-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – III, 47 с. – (Національний стандарт України).
7. Введення в дію нового стандарту з бібліографічного опису ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Основні відмінності від ГОСТ 7.1.–84 : Нові правила бібліографічного опису / Державна наукова установа «Книжкова палата України». – Режим доступу: <http://www.ukrbook.net>.
8. Антоненко І. Бібліографічний опис електронних ресурсів : методичні матеріали для пристатейної бібліографії / Антоненко І., Баркова О. // Бібліотечний вісник. – 2006. – No 1. – С. 25-27.
9. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Професіонал, 2004.208с.
10. Цехмістєрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: ВД «Слово», 2003.240с.
11. М Мальська. Основи наукових досліджень: *Навчальний посібник* /О.В. Крушельницька. – Київ: Кондор, 2020, – 192 с.

Допоміжна література

1. Здобувачу наукового ступеня: Методичні рекомендації / Упоряд. С.В.Сьомін. К.:МАУП, 2012.184с.
2. Зельніченко О.І. Дослідна робота. Опорний конспект лекцій. К.: КНТЕУ, 2012.49с.
3. П'ятницька-Познякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. К., 2013.116с.
4. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. К.: Знання-Прес, 2012.295с.
5. ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія», освітньої програми «Системне програмування та спеціалізовані комп'ютерні системи» / В.П.Тарасенко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 55 с

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

Сайт Верховної Ради України — www.zakon1.rada.gov.ua

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського — www.nbuv.gov.ua

Київська центральна міська публічна бібліотека ім. Лесі Українки — <http://lucl.lucl.kiev.ua>

Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна — <http://www.univer.kharkov.ua>

Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка —<http://korolenko.kharkov.com>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин неповної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії обставин неповної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle та Zoom можуть проводитись практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборною відвідування ЗВО здобувачам надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі